

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló Učruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din.

Inseratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Stari idealisti...

V takil razmerah vzdržati — kakor so današnje — in izpolnjevati svoje poklicne dolžnosti, že to je mnogo. A poleg poklicnih dolžnosti si nalagati še kopico nič manj napornega, a za to tem bolj ne-hvaležnega dela zunaj šole v prosvetnih, političnih in gospodarskih organizacijah, to zamore le tisti, kateri še ni izgubil prav zadnje iskricke upanja v zboljšanje razmer, kateri še ni utonil v povojni mlakuži, ki je še vedno in vedno, kljub ostri besedi na jeziku — star idealist v srcu.

In takih idealistov je, hvala Bogu, še mnogo med nami; neprimerno več, kakor pa po drugih stanovih. Jada nam majka vsem skupaj, ako bi tega ne bilo. To pa nikakor ni zasluga nas samih, ampak je tesno spojeno z našim poklicem, ker imamo vsak dan pred seboj žive duše, katerih še ni docela pokvarilo sedanje življenje. Zato delamo, delamo več kakor kedaj popreje, ker se zavedamo, da more le nov, nepokvarjen in po vojnih in povojnih razmerah neokužen rod ustvariti raj iz naše velike, ujedinjene in svobodne domovine čeprav se sedaj trudi prav mnogo domačih in tujih naših skupnih sovražnikov napraviti iz tega lepega in bogatega koščka zemlje, kjer ima v slogi in ljubezni še devetkrat toliko ljudi dovolj dela in jela, pravi prvacati pekel.

Naravno pa je, da ima vsaka stvar svoje meje in jih mora imeti tudi naš idealizem. Stroj proizvaja energijo, dokler ga kurim, svetiljka gori, dokler je v njej gorivo in človek proizvaja telesno in duševno delo le toliko časa, dokler ima moči. Proizvaja pa to delo tudi tako, kakor mu pripušča razmere in moči. Še roko-delec skazi svoje delo, ako med proizvajanjem misli na drugo. Kako morete zahtevati od duševnega delavca, da bi vzorno opravljal svoj posel, če se zaveda vedno in povsod, da njegova družina poginja lakote, da je bosa in razcapana? Kako hočete zahtevati od učitelja, da bo neavduševal sebe in mladino za narod in državo katera ga upropaščata? In vendar se to godi ravno pri učiteljstvu zato, ker je še vedno stari idealist. Pač pa je drugo vprašanje, kako dolgo bode moglo še tako delati, kako daleč še segajo njegove moči. Kakor vsa znamenja kažejo, je na

koncu s svojim idealizmom, ker je na koncu s svojimi silami.

Kljub vsemu optimizmu in kljub vsej idealnosti pa nikakor ne smemo izgubiti izpred oči realnih tal in razmer. Ali je samo goli slučaj, ali pa je že v tem sistem dejstvo je, da takozvani naši »priatelji« — politični — ne uredijo našega materialnega stanja in pravnih razmer, dokler imajo moč. Kadar pa nimajo te moči, pa itak ne morejo. Tako je bilo svoj čas na Kranjskem, ko so napredni elementi prepustili deželno upravo SLS ne da bi bili za časa svoje moči uredili gmotno stanje učiteljstvu, svojemu najjačjemu stebri. Pozneje so urejevali to vprašanje nasprotniki učiteljstva in uredili seveda tako, da je bilo njim prav in njihovim pristašem. Ta igra se ponavlja v Beogradu. »Naš« je bil prosvetni minister, »naš« finančni minister, »naš« ljudje so imeli odločujočo besedo na merodajnem mestu, in sedaj naj povoljno uredijo naše vprašanje — radikalci.

Ali ni to ironija! Gotovo je, da so razmere neznosnejše od dneva do dneva. Istotako pa je gotovo, da so bile neznosne že lansko pomlad! Ali nismo res žoga, s katero se stranke igračkajo? Ako je bilo tudi že vse sklenjeno oglašil se je »naš« finančni minister in dejal, da nima pare. A za druge izdatke je bilo pare dovolj.

To je gmotna stran našega stanja. Prav nič boljša ni moralna. Imeli smo »svoj« višji šolski svet in ta korporacija je imela zopet »svoje« ljudi in stike na merodajnih mestih v Beogradu, imeli smo »svojega« šefa oddelka za uk v Ljubljani. In vendar: zlasti lansko leto so se dogajala taka presenečenja na polju šolske uprave prosvetni proračun, da je človek kar strmel, kje in kako je to možno. Zato ni čuda, če se nas vseh polašča sedaj obup. Zakaj, če nam ni dal »priatelj«, kako nam bode dal »nasprotnik«. Zdi se mi, da smo preveč molčali svoj čas ravno v tem oziru in se preveč zanašali na obljube »svojih« ljudi. Ako bi bili delali tako z nami »drugi« ne pa »domači«, gotovo bi bili glasnejši.

V delno opravičilo nam velja žalostno dejstvo, da je bilo v vseh drugih stanovih duševnega proletarijata prav tako,

če ne še slabše. In prav tako žalostno dejstvo je, da je danes javno nameščenstvo brez vsake energije in da ni zmožno niti najmanjšega odpora — skupnega namreč — pa če se mu razmere še za 50% poslabšajo. Razmere so ga ubijale sistematično in ga tudi ubile. Hodimo bosi in raztrgani ter trpimo s svojimi družinami skrajno pomanjkanje in k vsemu temu malo zabavljamo na obstoječe razmere; to je vse!

Kje in kakšen izhod naj najde javni nameščenec, predvsem pa učiteljstvo, iz tega telo in dušo naravnost ubijajočega kaosa. Zakaj razmere in položaj je tak, da ne pomaga prav nič vse jadikovanje, vse številne resolucije, peticije, protesti in kar je še podobnih besed. O tem smo si lahko na jasnem, kljub vsemu idealizmu. Če smo po veliki sokrivdi »priatelja« zašli v močvirje, ne bode nas iz gole krščanske ljubezni in usmiljenja reševal »neprijatelj«. Tisti, ki so nas vladali, oziroma vladajo še, dobro vedo, da so vse naše besede prazne. Verjamejo, da nam ni poslano z rožicami, a se tudi zavedajo, da je v nas zamrl tekem časa vsak odpor, ki bi zamogel škodovati vladajočim. Kaj tedaj?

Predvsem ločimo vedno in jasno dva pojma: država in vlada, svoboda in sužnost. Dandanes se niti pri inteligenci navadno ne loči prvih dveh pojmov. Ako

bomo jasno ločili državo od vlade, bode nam ostala živa še zadnja iskrica upanja v boljšo bodočnost, bode nam ostala še zadnja trohica vere v lastno moč in možnost izboljšanja in ozdravljenja razmer. To bode pa nam zopet rodilo in poživilo omtvelo ljubezen do dela za boljšo bodočnost. Zakaj neizpodbitna resnica je, da je ravno v teh časih, ko vse obupuje, tarna, zabavlja, pa drži križ roke, najbolj krvavo potrebnih na vseh koncih in krajih — dobrih delavcev. Zdi se mi, kakor da nam hočejo razburkani povojni valovi razmer odnesti edino, kar še imamo in za kar smo trpeli preganjanje in so nas vlačili po ječah, za kar so umirali tisoči in tisoči naših bratov, za kar je pokalo srce našim materam in mladenkam, naš skupen dom. Valovi butajo vanj od vseh koncev in krajev ter ga hočejo docela uničiti. Ali bomo tudi mi samo stali in gledali, kakor delajo drugi? Ali ne bomo zastavili, četudi zadnjih svojih moči, da rešimo svoj dom pogibelj?

Nekaj na lahko povemo na ves glas: Ako se posreči ohraniti in urediti naš komaj potrojeni skupni dom, bode to v prvi vrsti zasluga — jugoslovanskega učiteljstva.

Ločitev pojmov »država« in »vlada« je eno! Drugo pa je: okleniti se stanovske organizacije, strniti vrste do zadnjega moža. Toda o tem prihodnič. — Hren.

Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)*

(Referat g. Jovo P. Jovanovića, člana Glavnega Odbora UJU „Naloge učiteljske organizacije v ujedinjeni domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev“, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, 1. 1922.)

PRVI DEL.

ZAHTEVJE IN NALOGE NOVEGA ČASA.

Velika in dolgotrajna svetovna vojna je, temeljito spremenila prejšnji sistem v mnogih državah in pri mnogih narodih, tako tudi pri nas. Tudi pri nas so po končani vojni izpremenjeni

* Resolucije, sprejete k referatu v Sarajevu se glase: 1. Neobhodno je potrebno, da izdela jugoslovanska učit. organizacija svoj načelni program. 2. Ta program naj se izdela s kolektivnim sodelovanjem vsega učiteljstva. 3. Za izvedbo tega programa, čim bo izdelan, naj se pooblasti širji glavni odbor, da ga sankcionira in prevzame dolžnost njegove izpeljave.

temelji naših dotedanjih državnih in nacionalnih razmer; nastala je nova doba v našem državnem in nacionalnem življenju. Iz novih razmer in potreb so vznikale nove naloge za vse faktorje, ki vplivajo na naše državno in nacionalno življenje. Iz takega stanja je potekla potreba, da se vsi ti vplivni činitelji na državno in nacionalno življenje pred vseno dobro orijentirajo, da dobro spoznajo in pravilno shvatijo vse razmere, potrebe in zahteve novega časa in da z obzirom na vse to postavijo in določijo svoje zadače, opredelijo program svojega dela in določijo metode (taktiko) dela za izvršitev svojih postavljenih nalog. Zaradi tega stoji v tej prehodni dobi vsi na naše državno in nacionalno življenje vpliva-

LISTEK.

DR. STANE RAPE:

Podmladek „Rdečega križa“.

»Kakor se Indijane z Orinoka pobarva predno zapusti svojo kolibo, ne zato, ker pričakuje od tega neposredne koristi, temveč, ker bi se drugače sramoval iti med svoje; prav tako se polaga velika pažnja na »vzgojo« modernega otroka, ne zaradi globoke notranje vrednosti vzgajanja, temveč iz bojazni, da bi »neciviliziran« izgubil ugled v javnosti.«

(Po H. Spenser-u: »O vzgoji«.)

Iskal sem izraza čustvu neugodja, ki me je spremljalo neprestano odkar se je pričela tretirati med nami naloga »P. R. K.«, pa se mi zdi, da bi na noben način ne bil zmožen plastičneje ilustrirati tega čustva, kakor z uvodnimi besedami. Nimam namena odrekati »raison d'être« praksi »Podmladka«, ki se skuša zasidrati tudi

med nami, želim le podati istinito sliko njenega vpliva na mladino in šele na podlagi proučevanja izreči končno sodbo.

Tudi ne bom posegel daleč nazaj v preteklost, saj smo si v tem že vsi edini, da pri prvih korakih, ki jih je napravila imenovana organizacija v našem kraju nismo pokazali baš velike spretnosti v praktični izpeljavi njenih nalog, zato pa hočem tem odločneje pojasniti nove poskuse, ki slone deloma na stari izpodleteli praksi, deloma na »novih« postavkah.

Odkrito priznavam, da sem prav do pred kratkim mislil, da izgubljam ogromno časa z brezplodnim razmišljanjem o nam primerni organizaciji podmladka, saj sem se vračal k tej misli bolj zaradi tega, ker sem, če se smem tako izraziti, čutil pogrešenost dosedanjega postopka, nisem si pa znal prav odgovoriti, kako si zamišljam sam njegovo delo. Z velikim zanimanjem sem tedaj čital članek dr. Leopolda Poljanca: »Naraščaj Rdečega Križa« v »Sl. N.« in »U. T.« in to tem bolj, ker sem upal, da mi bodo daní če ne rešitev pa vsaj migljaji odnosno novi vidiki za rešitev problema, ki me je naravnost mučil. Ne bo odveč, če se s temi vrsticami pečemo nekoliko dalje časa. Ves članek moremo reducirati na dve točki, ki mu ležita predvsem na srcu in to:

1. »P. R. K.« v kraljevini S. H. S. poslana lahko zlasti most, ki zveže razdvojena tabora — dom in šolo.

2. »Igra za zdravje« postane brez vsake usiljivosti važna institucija velikega vzgojnega in npravnega pomena, posebno za vzgajanje k altruističnemu čustvovanju.

Oglejmo si vse po vrsti!

Znana in neovržna je resnica, da je vzgoja mladine predvsem zavisna od sodelovanja družine in šole. Prav tako pa vidimo, da v današnjih časih medsebojna vez čim dalje izginja, tako, da preostaja šoli bistven del vzgajanja, med tem ko družina stoji ali pasivno ob strani, ali pa celo razkrajalno vpliva na vse delovanje v vzgojevališču. Moderna rodbina namreč, ki naj predstavlja izrazito zajednico in, ki s svojim brezmejnim zaupanjem člana do člana ter s svojo težnjo, si koristiti medsebojno, tvori takorekoč temelj vzgajanja k socialnemu čustvovanju, ta rodbina je v razkroju. Boj za vsakdanji kruh krši in razdira še ono malo vezi, ki je ostala iz preteklosti. Oče in mati se trudita v tovarnah, deca pa zanemarjena gubi čas v slabi družbi in zahaja na stran pota. Ni tedaj čuda, če se vedno pogosteje pojavljajo klci po zopetni vzpostavitvi rednih in dobrih medsebojnih odnošajev obeh

vzgojnih faktorjev, vprašanje je le, ali so ti klci in pa nasveti, ki so pogosto z njimi v zvezi, izvedljivi ali ne.

Razvoj družbe in z njo vseh njenih ustanov je po mojem prepričanju že tako daleč preseljen od prvotno idealno stanje medsebojnega delovanja šole in družine in socialne razmere so zasekale med obe tako globok prepad, da se mi zdi danes nemogoče vrniti se k izhodišču. Narava se v svojem delu nikdar ne vrača in ne popravlja, mi pa, ki smo njen del stojimo pod istim nepremagljivim vplivom vesoljnega razvoja, ki nam pač odpira pot v bodočnost, a nam brezobzirno zastavlja povratek v preteklost. Ni naša nalog izgubiti energijo v brezplodnem iskanju tistih vzvodov, ki bi zaustavili tek časa, mi moramo najti nove smeri, nova pota, da vsaj, če že nismo zmožni priklicati idealnega položaja nazaj, nadomestimo težko izgubo. Ne trudimo se tedaj, da zgradimo »zlat most«, ki naj zveže razdvojena tabora — dom in šolo, ampak glejmo, kako bomo pojačali vzgojni vpliv šole, ki je v naših rokah. Kako? Morda baš s »P. R. K.«, a o tem pozneje. Vodi naj nas le zaupanje v »zakon razvoja«, ki nas pelje od agregata do sistema, od primitivnega k polnemu, pa smemo biti uverjeni, da bomo našli tudi iz dandanašnjega kaosa osvobodilen izhod. (Dolje prih.)

joči činitelji pred mnogimi, velikimi in važnimi nalogami. Od tega, koliko se bodo ti vplivajoči činitelji spoznali v novih razmerah, v koliko bodo znali zapopasti in razumeti zahteve novega časa, zavisi vse bodoče življenje naše nove ujedinjene države in naše nacije.

Uk in vzgoja mladega narodnega naraščanja sta bila povsod in vedno velike važnosti za državno in narodno življenje, ali drugače rečeno: uk in vzgoja mladega narodnega naraščanja je bilo vedno in povsod prilagojeno nacionalnim idealom in državnim nalogam. Zaradi tega spada med vplivne činitelje za življenje in razvoj države in naroda tudi narodna šola in narodno učiteljstvo. Toda naše posebne državne in nacionalne razmere povzročajo, da ima odgoja mladega narodnega naraščanja v naših narodnih šolah posebno veliko važnost, večjo kot pa v mnogih drugih državah in drugih narodih. Vsled tega zavisi bodoči obstoj in razvoj naše nove in ujedinjene države in nacije v mnogočem od tega: koliko se bodo orientirali ali naši prosvetni delavci, odgojitelji in učitelji naše narodne mladine v teh novih razmerah in koliko bodo dobro shvatili zahteve novega časa in z ozirom na to uravnavali tudi smernice svojega dela.

Ker žive odgojitelji in učitelji narodne mladine in delujejo v vseh delih naše nove države, imajo tudi priliko opazovati celodnevno mnogo pojavov, v katerih se silno izraža plemenski čut, pokrajinski patriotizem in separatistične težnje; in vse to dokazuje, da pri nas v resnici še ni pravega nacionalnega edinstva, in da se mora isto šele ustvariti.

NACIONALNO UJEDINJENJE.

Junaštvo vojske in diplomatska modrost sta stvorila samo naše državno ali samo teritorialno edinstvo, toda ustvaritev našega nacionalnega edinstva ni v njuni moči. Nacionalno ujedinenje ne more izvršiti ne vojska, ne diplomacija, ne policija; to se ne more utrditi niti z državno ustavo niti s kakšnimi proglašji in proklamacijami. Ujedinenje se more izvršiti samo z dobro šolo in odgojo mladega narodnega naraščanja v narodni šoli, ker se samo z dobrim poukom in odgojo mladega narodnega naraščanja more doseči, da zamro pokrajinski patriotizem in plemenski čut ter separatistične težnje v poedinih pokrajinah, in da mesto plemenskih teženj zavladata nacionalna zavest in narodni čut, namesto pokrajinskega patriotizma pa splošna ljubezen do cele ujedinjene domovine tako, da se vsi počutijo v nji ne samo kot podaniki ene države, ampak kot sinovi enega naroda.

To je v sedanjih naših državnih in nacionalnih razmerah prva, največja in najvažnejša naloga narodne šole, vzgojevalcev in učiteljev naše narodne mladine, kajti dokler se ta naloga navadno šole ne izvrši, do tedaj ne more stati naše državno ujedinenje na čvrstih temeljih.

DRŽAVNA IDEJA IN DRŽAVLJANSKA ZAVEST.

Druga, ravno tako važna naloga, ki tudi poteče kot zahteva novega časa in ki ravno tako spada v delokrog narodne šole, vzgojitelja in učitelja narodne mladine, je delovanje in vpliv na razvoj in širjenje domorodne zavesti, katere tudi ni v dovoljni meri v vseh pokrajinah in vseh panogah našega naroda.

Naša nova ujedinjena država je postavljena na demokratskem temelju, toda velik del našega naroda je živel in se vzgojil v državah z najbirokratskimi uredbami. Prvo in temeljno načelo vsake demokracije je **načelo narodne samouprave**.

Toda zelo težko je uveljaviti in izpeljati v državi, kjer v masi naroda ne vladata dovolj naredna zavest in razumevanje pomena narodne samouprave, ker take narodne mase podležejo lahko nevedoma vplivom škodljive propagande in padejo vsled tega lahko iz svobode v anarhijo, iz te pa v reakcijo.

Najboljši jez tem in takim kvarnim vplivom za pravilno življenje in razvoj države in naroda je pa **izobrazba širokih narodnih mas**.

Kjer se pred podelitvijo velike politične svobode in državljanskih pravic ni izvršila izobraz-

ba najširših narodnih mas morda zato, ker se to ni moglo, se mora sedaj zastaviti vse sile, da se uživane politične svobode in državljanskih pravic ter izobraževanje najširših narodovih mas vršita vzporedno, da se na ta radikalni način poleg drugih preventivnih ukrepov preprečijo in onemogočijo nezaželeni in mogoči neredi, zmešnjave in potresi v državi, kar ovira miren in pravičen državni razvoj.

KULTURNO UJEDINJENJE.

Tretja važna zahteva novega časa, ki spada med naloge narodne šole in vsled tega tudi med dolžnosti vzgojiteljev in učiteljev mladine, je **vpliv na ustvaritev in širjenje duševne in materialne duševne kulture**.

Veliki del našega naroda je preganjala zgodovinska usoda, da mu je premagovalec uničil staro nacionalno državo in staro kulturo, nesrečni zemljepisni položaj pa mu je izročil še nesrečnejšo dolžnost, da je moral cela stoletja odbijati napade od izhoda na zahod in od zahoda na vzhod. Posledica tega je bilo, da so se razvile v tem delu našega naroda lepe vrline: viteški čut, junaštvo in požrtvovanje za domovino, torej vrline, katere se morejo primerjati samo še z onimi v stari klasični zgodovini starih Grkov in Rimljanov, in s katerimi vrlinami je ta del našega naroda navdušil cel svet. Ta del našega naroda se tedaj lahko ponaša s svojimi lastnostmi; on se more ponašati tudi s tem, da so iz njega izšli vsi veliki pokreti za naše osvobodjenje in ujedinenje; toda od vseh teh vrlin se ne more živeti v ekonomskem smislu. Osvobodjenje in ujedinenje se ne smeta smatrati za poslednji cilj naše nacije, temveč za izvojevanje najvažnejših in najpotrebnejših predpogojev za uspešno kulturno razvite in napredovanje.

Po končanih bojih za naše osvobodjenje in ujedinenje mora nastati era intenzivnega dela na kulturnem razvoju in okrepitevi našega naroda, da bi se vsi deli našega naroda v čim krajšem času izednačili v kulturnem pogledu z drugimi narodi, ki so imeli boljše zgodovinsko usodo in katerih kulturni razvoj ni bil oviran z ničemer. V mednarodni tekmi hiti vsak, da čim prej doseže svoj cilj. Ta tekma se vrši s strašno brzino; tu nihče nikogar ne čaka, in gorje tistemu, ki je počasen, ker njega hitrejši pogazijo.

Velik del našega naroda poseduje divne kraje, ki jih je narava obdarila s krasnim podnebjem in z vsemi drugimi dobrotami, toda te divne pokrajine pokriva gosta tema neznanja, ker velik del našega naroda blodi še kot po mraku ter se na vse načine muči in trpi. Vse svoje posle, od katerih živi in od katerih daje Bogu kar je božjega in kralju kar je kraljevega, izvršuje še primitivno brez kakšnega znanja in razumevanja; toda narod, ki opravlja posle, ki ga preživljajo, brez dovoljznega znanja in razumevanja, se ne more nikdar dvigniti do pravega blagostanja. Ogromna je tedaj razlika v tem pogledu med kulturno mlajšimi in kulturno starejšimi, ker dočim so prvi sužnji prirodnih sil, so te prirodne sile drugi obvladali in jih vpregli, da jim služijo.

Za kulturni razvoj in pospešitev naroda je potrebno tedaj znanje in razumevanje, toda to potrebno znanje in razumevanje, brez katerega ne more biti narodnega blagostanja, se doseže le potem izobrazbe narodne mladine v narodnih šolah, kajti: »Kdor se mlad uči, se star ne muči«.

Tako se tedaj morajo razumeti zahteve novega časa, naloge narodne šole in dolžnosti učitelja narodne mladine, ki pa niso niti majhne niti lahke. Te velike in pomembne zahteve se morajo izpolniti, zato mora tudi narodna šola odgovarjati vsem tem nalogam, kajti ako jim ne odgovarja v polni meri, ni vredno niti da obstaja niti da se jo vzdržuje. Narodna šola **bo morala** izvrševati vse svoje naloge samo tedaj, ako se bo pri izvrševanju teh zahtev hodilo po dobro zasnovanem in utrjenem načrtu in sistemu; ker delo, ki se ne izpelje po določenem načrtu nikdar ne obrodi zaželenih rezultatov. (Dalje prih.)

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

greh zoper tendenco poenostavljanja jezikovnih izrazil, če uvedemo v knjige ta znak. Po vsestranskem preudarku sem namreč prišel do nujnega prepričanja, da je tak znak edino sredstvo ki nam omogoči, da otroka naučim zahtevane izgovorjave. In ta črka, če bi jo uvedli v svoje knjige, pravzaprav niti ne bi bila črka, temveč samo za elementarni razred veljavno optično ponazorilo za ono, česar drugače otrokom ne morem dopovedati. To je moje mnenje ki bi ga povdaril še s tem, da opozorim na Polake ki imajo tudi trojni l in celo posebne znake zanj, pa jim ne bride na misel, da bi jih odpravili.

Preidem k novi točki: kakšen namen ima naredba? O tem naredba molči. Pa sklepajmo sami. Da je upravičena, o tem menda nihče ne dvomi.* Saji me je skoro sram da ponavljam tisti citat iz Cankarja: ... »jedna jedelj pomaranča in še jed-

* Ravno danes, ko prepisujem koncept, berem, da so tov. Jamšek, Bregant, Bohinc in Drnovšek iz brežiško-sevniškega okraja predlagali naj se sistira. Morda koga spreobrnem.

Ferjalni Savez učiteljstva.

—f Učiteljski Ferjalni Savez. (Iz seji pododseka F. S. UJU Poverjenštvu Ljubljana). Pripravljalni odbor učiteljskega Saveza (tovariši Fegic, Jedrlič in Seme iz Ljubljane, Mrovlje — Ve-Eke Lašče, Zor — Trebelno in Pirnat — Novo mesto) je imel v nedeljo, 25. februarja ob 10. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni sejo, kjer se je sklenilo, da se poveže potom okrožnice vsa okrajna učiteljska društva k pristopu v učiteljski F. S. Okrožnica bo vsebovala tudi kratko navodilo glede ustanavljanja podružnic F. S. pri okrajnih učiteljskih društvih. S sestavo okrožnice so se pooblastili tovariši Fegic, Jedrlič in Seme. Pravila F. S. in poslovnik se morajo še razmnožiti in sledi najkasneje v 14 dneh. Obenem se naprosi preko ljubljanskega poverjenštvu UJU centralo UJU, da posreduje preko ministrstva prosvete pri ministrstvu obrambe za dovoljenje četrt vožnje posameznim učiteljem-ferjalcem ali vsaj samo po dvema. — V Ljubljani se čimprej ustanovi podr. uč. F. S., katera si izvoli odbor, ki bo deloval do 1. skupštine F. S. tudi kot glavni (pokr.) odbor učiteljskega F. S. to pa zato ker je poslovanje odbora članov so raztreseni po vsej Sloveniji, radi pogosto potrebnih sej zelo oteženo ter zvezano z velikimi stroški, ki bi obremenilo ljub. pov. UJU, oziroma pozneje pokr. Pov. učiteljskega F. S. v Ljubljani. Vsi predsedniki P. učiteljskega F. S. na tvorijo njegov širši svet, ki zbora — če je mogoče — o priliki skupščine UJU o velikih počitnicah. — Dokler ne pride ljubljanska podr. F. S. kot pokrajinsko Pov. učiteljskega F. S. do svojega denarja, nosi njegove stroške ljubljansko poverjenštvo UJU. Takoj po ustanovitvi ljubljanske podružnice F. S. se bo pričelo z nabiranjem dobrotvorov F. S. po Ljubljani. — Pri okrajnih učiteljskih ustanovljenih podružnicah F. S. naj se javijo kar direktno na Glavno Poverjenštvo Ferjalnog Saveza v Beogradu, II. beogr. gimnazija ki jim pošlje vse potrebno; sporoče pa naj svojo ustanovitve tudi v Ljubljano tovarišu Šemetu, ki jih bo vodil v evidenci in posredoval z Glavnim Pov. F. S. dokler se v Ljubljani ne osnuje pokrajinsko poverjenštvo učiteljskega F. S. Čigar posel bo poslej to. — Prvo podružnico učiteljskega F. S. ki šteje že okrog 40 članov, je ustanovilo okr. učiteljsko društvo v Novem mestu 10. februarja t. l. Predsednik je tovariš V. Pirnat. Temu vzgledu slede gotovo vsa okrajna učiteljska društva v Sloveniji in to najkasneje v marcu, ker se članarina z vsakim mesecem za 1 Din zviša, junija skoro podvoji, pozneje pa je pristop za leto nemogoč. — Pirnat V.

—f Glasnik Ferjalnog Saveza. Izšla je druga in tretja številka. Vsebinska je zelo informativna. Poleg drugega ima tudi okoli jugoslovanskemu učiteljstvu in poročila o našem tozadevnem gibanju.

Iz Jugoslavije.

— Zopet nov udarec. Finančni minister je v sporazumu z ministrom za notranje stvari izdal naredbo, ki določa ureditev krajev v drugi in tretji draginjski razred. Za Slovenijo se je določilo, da pridejo v drugi razred vsa mesta in vsi oni kraji, kjer se nahajajo okrajna glavarstva, vsi ostali kraji se uvrstijo v III. razred. Naredba velja od 1. marca. Predlog, da se upoštevajo tudi veliki industrijski kraji, nadalje kopališča in pa zlasti kraji v obmejnem teritoriju, ki vsi sicer

formalno ne nosijo imena mest pa imajo povsem mestni značaj in težje prehranjevalne in življenske razmere, je finančni minister odklonil. — S tem odlokom so posebno udarjeni prosvetni delavci (učitelji) v obmejnih krajih, kjer naši ljudje zaradi nacionalnega in državnega nasprotstva do nacionalne šole in učiteljstva dobe le, če življenske potrebe drago plačajo in preplačajo. Znano je, da zaradi tega ni dobili za ta mesta niti kompetentov. Toda naša vlada, opozorjena na to gre preko tega, ni ji mar za državne interese, ni ji mar za nacionalne interese, pri njej je glavni birokratizem, po katerem vlada — čeprav državi v škodo.

— Državna sramota — naše plače in naš boj za kruh. V petek, 2. marca so imeli zastopniki ljubljanskih oorganizacij državnih nameščencev in železničarjev sestanek, na katerem so ugotovili: 1. izenačenje draginjskih in stanarinskih doklad, ki stopi za državne nameščence v veljavno s 1. marcem, obsega tako neznatne poviške da o omiljenju bede ne more biti govora, tem manj ker se nova opredelitev draginjskih razredov ne sklada z draginjskimi razlikami v posameznih krajih in conah, ker so poduradniške in služiteljske kategorije od stanarinskih doklad izključene in ker maksimiranje rodinskih doklad ni odpravljeno, temveč le v neznatni meri ublaženo. 2. Železničarjem vlada ni dala niti tega malenkostnega izenačenja. Za 22. februarja zanje predvidena seja finančnega odbora je bila odložena. Železničarji smatrajo tako postopanje vlade za izigravanje. 3. Združene organizacije enodušno protestirajo proti omalovaževanju svojih upravičenih želj in zahtev. Osnova se je permanentni akcijski odbor z nalogo, da doseže z vsemi organizacijami v državi sporazum za najresnejšo akcijo v najbližji bodočnosti za izdatno izboljšanje gnotnega položaja vseh aktivnih in upokojenih državnih in železniških uslužbencev in delavcev. 4. Razen te akcije pa ukrepejo železničarji še posebej takoj resne mere in korake za to, da izvede vlada tudi zanje brez vsakega odlašanja izenačenje draginjskih in stanarinskih doklad. — Združene organizacije apelirajo na vso javnost, da bi upoštevala nevzdržnost položaja obubožanih nameščencev in jih v njihovem stremljenju podpirala. — Akcijski odbor.

— Vprašanje. V skrajni sili, bedi in obupnosti se nahajajoče učiteljstvo brez stranskih dohodkov in premoženja, prosi vlnudno pojasnila v zadevi nam že pred 5 meseci obljubljenih, a doslej še ne nakazanih poviškov draginjskih doklad, da se tako kruto prizadeto učiteljstvo ve vbo-doče ravnati, ali mu je sploh še obstoj v Jugoslaviji zasiguran ali ne. Če država misli redukcijo učiteljev izvesti z izstradanjem v posmeh drugim stanovom, naj se to takoj objavi, da si učiteljstvo poišče primerne in bolj hvaležne službe, ker dosedanja plača učiteljev še niti ne dosega plače navadnega dninarja. Kakšno stališče bodo zavzele druge države napram Jugoslaviji v tem oziru?! — Izpod Pohorja.

— Draginja in naše plače: Listi so prinesli sledečo statistiko, ki nam kaže jasno poslabšanje našega gnotnega stanja:

	1920	1923	
sluga	1660	3280	97%
poduradniki	1780	3760	111%
Uradnik XI.	1920	5000	160%
Uradnik IX.	2120	5880	178%
Uradnik VII.	2340	6920	196%

Naredba šte. 7817.

(Konec.)

Sem z obema rokama za ta predlog, saj je popolnoma upravičen in bodo tudi pravopisni zvezki potem pol manj rdeči. Ampak s fonetičnim pravopisom o Slovincih je križ, da se bogusmilili. Naredba ne govori o njem nič... Naredba govori samo o l-u ki ni l, in ki dobimo iz n ega u, ki ni u... Pač pa govori — če se ne motim — druga naredba, da je v šolah rabiti Levčev pravopis... ki pa je vse drugo, samo ne fonetičen. Mogoče bi višji šolski svet dal inicijativo, da se določi in uvede nov, fonetičen pravopis, Levčev pa, ki ne odgovarja več našemu času in njegovim zahtevam, da se odpravi... Saj ne maram kratiti Levcu njegovih zaslug, on je svojo nalogo rešil častno, saj nas je združil za celo vrsto let — ampak današnje razmere so druge in drugačne... Ne bojte se revolucije, imeli in preživeli smo jih že več in še hujših... Začeti je treba!

Dokler pa tega novega pravopisa nismo dobili velja stara naredba. Da se povrnem k stvari! Mislim, da bi ne bi

na jedelj pomaranča... ki so ga zadnji čas že banalno tolikokrat pogreli. Ampak kot se je Cankarju zdelo tako izgovarjanje smešno in glupo, tako mu mora pritrčiti vsakdo, kdor ima le količkar zdravega in nepokvarjenega jezikovnega čuta, da je taka izgovorjava gotovega dela naše »intelligence«, nenaravna, prisiljena in neokusna. Stran torej z njo. Če bi hotel cepiti dlako, bi seveda našel tudi v naredbi stvari, ki bi se z njenim duhom ne strinjale. Ampak izjemo pravilo samo potrjuje.

V zadnjem lanskem »Popotniku« berem str. 192, kako je učitelj Prlek učil izgovarjati l kot v in kako mu je žalostno spodletelo. Tisti šalivec je apostrofiral naredbo, obenem pa — najbrž nevede in nehote — potrdil, da je skušala zadostiti nujni potrebi. Gre zato, da se dialekti kolikor mogoče ena bolj nivelirajo med seboj. Naš vrli Prlek in pa n. pr. Kraševac, oba zavedna in trdna Slovenca, bi se najbrž precej težko sporazumela med seboj. Če pa gresta po sredi, t. i. da govorita govorniki književni jezik, kot ga zahteva naredba, (upoštevaj poleg moderne vokalne redukcije!), bosta sicer žrtvova-

la nekaj od svojega narečja, ne bo ju pa več motil vzhod in zahod. Ne recite, da ni mogoče. Saj ni še nihče začel! Hoteti in delati je treba ne pa vreči puško v koruzo, če do jeseni ne bo opravljeno. Šola bo omogočila, da bo postala ona žrtev njuna skoro neopazna.

V širšem krogu predstavlja ta zahteva po enotnosti seveda tudi jezikovno približanje Hrvatov in Srbom. To zblizanje pa, imejte že o njem kakršnekoli nazore, — nikakor ni tako silno enostavno, kot si ga je zamislil celjski romantik dr. Novačan. On je sicer jezični in jezičen doktor, ni pa doktor jezika, pa je naredil kar takole: Vzel je slovnico, jo odprl ravno na tisti strani, kjer so našteje glagolske vrste, odbil glagolskim oblikam v 1. os. ednine obrazila in jih nadomestil z o. N. pr.: veroval — verovao, zaničeval — zaničevao, kidal — kidao, lagal — lagao, nosil — nosio, držal — držao, gorel — goreo, lezel — lezeo, nesel — nesao, ozebel — ozebao, vzel — uzeo, gnil — gnio itd., itd. Prezrl in zavrgel pa je vso resnično govornico narodovo, ves historični razvoj in vse skup in postavil svoj slovenski Esperanto na edini argument.

Živiljenj. potreščine	1. 1. 1920	Cene 1923	Povišek v %
mleko	2.50	17	580%
moka	8.—	33	312%
črn kruh	6.—	24	300%
krompir	2.—	8	300%
goveje meso	16.—	70	338%
mast	40.—	168	300%
fižol	4.30	28	551%
sol	1.60	16	900%
premog (tona)	230.—	1100	1378%
drva (1 m ³)	100.—	650	550%
moška obleka	1000.—	6000	500%

VALUTA:

krona v Curihu

1920: 6.— do 7.— 1923: 1.25.

Te številke so glede plač vzete z rodbino s 3 otroci in za IV. krajevni razred. Posnete so po uradnih listih, cene pa po takratnih poročilih. Gorenja tabela kaže nazorno, da dobi višje uradništvo danes le še polovico prejemkov iz l. 1920., sluge in poduradniki pa celo četrtino, številnejše družine pa še manj!

— **In kaj stori vlada!?** Tik pred prvim marcem, da si ja ne more uradnik nakupiti še po stari ceni zaloge vsaj za en mesec, je izdal Gremij trgovcev sledeči razglas: **Podraženje cen v trgovinah.** Gremij trgovcev v Ljubljani sporoča: Zaradi podraženja cen v veletrgovinah in tovarnah so ljubljanski trgovci povišali cene v nadrobni prodaji nekaterim predmetom. Od 28. februarja dalje se bodo prodajali na drobno: sladkor kocke 1 kg 26 Din, sira 24 Din; cikorija Franck 1 kg 26 Din, pol kg 13 Din, četrt kg 6.50 Din, osminko kg 4.40 Din; milo: Gazela in Zlatorog: 1 kg 20 Din, Schicht 1 kg 21 Din; kava: najslabša sirova: 1 kg 44 dinarjev, najslabejša žgana 1 kg 56 Din; mast domača 1 kg 42 Din; olje, namizno liter 32 Din; petrolej liter 7 Din. — Vlada nam pa ni izplačala prvega niti onih grošev, ki nam jih je dovolila!

— **Program UJU.** Z današnje številke pričnemo priobčevati poročilo odličnega našega tovariša g. Jovo P. Jovanoviča, sedaj šefa kabineta ministra prosvete in člana Glav. Odb. UJU. Ta razprava tvori temelj in podaje smernice za razpravo o našem načelnem programu. Opozorjamo tov. in okrajna učit. društva, naj si te številke lista shranijo in naj otvorijo razpravo o tem vprašanju. Priporočimo bo zbiralo tudi uredništvo »Učit. Tov.«

— **Prvi doktor pedagogike.** V »Zborniku« Slovenske Šolske Matice čitamo: Dne 23. novembra 1922 je bil na ljubljanski univerzi promoviran za doktorja filozofije g. Stane Rapč, ljudskošolski učitelj v Ljubljani. Samo na sebi bi to ne bilo nič takega, kar bi se naj še posebej omenjalo v »Ped. Zb.«, Zanimiv pa bi vendar utegnil biti ta fakt v toliko, da je mladi doktor prvi — izmed naših promovirancev, ki je že predmet svojega znanstvenega prizadevanja pred vsem drugim vzel pedagogiko ter tako pravzaprav postal — »dr. ped.«. In še zanimivejša, naravnost kulturno — interesantna, bo pač vest da si je dr. Rapč za torišče i svojega bodočega praktičnega udeleževanja izbral — področje ljudske šole. — Pri nas je že bilo takih primerov, da se ljudskošolski učitelj ni ustrašil žrtve, ki ji zahteva gimnazijska matura — kot pogoj za vstop na univerzo ter se je slednjič dokopal — do doktorske časti. Toda taki se mi ne zde toliko interesantni, zato ne, ker se jim je, brž ko so imeli diplomu v roki, ali pa tudi že prej, povlekel začel obračati bolj »višku« češ — ah, samo da se otresem ljudske šole... — Moj junak

da namreč »z 1 se liže, z 0 se poje« in »proč s frakarskim lom in živio široki demokratski o!« ter da — »jo dobi po glavi, kdor se bo protivilo«. Seveda je s svojo iznajdbo slavno pogorel...

Da se povrnem k stvari. Novačan je s svojo salomonsko razsodbo zasledoval politične cilje. In če rečem, da jih zasleduje tudi naredba, nisem povedal nikomur nič novega. Zdaj pa bi najrajši nehal, sicer... Pa saj bom samo še to povedal. Mnenja sem, da jezik ni kemična prvina, ki bi jo lahko po poljubnosti pomešali z drugo in bi jo ta druga potem enostavno absorbirala. Take asimilacije so — morebiti — možne, ampak če so, potem samo in izključno samo potom postopne, počasne, naravne evolucije, nikdar pa ne bo noben Novačan in nobena naredba, ki bi hotela forsirati oziroma narekovati jo od tega in tega datuma, veljavno morda celo še za nazaj — drugega uspeha kot da rodi odpor in nava vodo na demagoški mlin vseh številnih javnih in prikritih sovražnikov našega jugoslovanskega bratstva. Z drugo besedo — ravno nasprotje tega kar namerava. Kako se temu izogniti? To je tisto, kar noče izpod

je marveč dr. R. ki je prišel iz gimnazije se nato usposobil za ljudskošolskega učitelja in ki zdaj, z najlepšimi uspehi, z vsučilišča odhaja — v ljudsko šolo, oziroma na njeno področje. S tem činom dr. R. nadvse razveseljuje izpričuje globoko pojmovanje pedagogiki poverjenega poslanstva; da bo moralni prepad, ki je v vsej strahoti zazlaj zlasti po vojnih letih, mogoče zasuti ter nad njim začeti z novo kulturno le tedaj če je najprej z dotoki novega znanstveno čim globlje fundirane življenja primerno razmahne tista vzgojna naprava, ki se bodo ž njo najbolj dače zajeti najširše plasti našega naroda — ljudska šola! Naj bi dr. Rapč prav kmalu sledili še drugi kongenialni tovariši! — K. O.

— **V posebnem članku se je spomnila dr. Ivana Tavčarja »Narodna Prosveta«**, osrednje glasilo Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v 15. številki t. l. Podrobno opisuje njegova dela. — Enako se ga spominja tudi »Učiteljski list«, glasilo »Zveze slovanskih učiteljskih društev v Trstu«, ki pravi ob koncu: »Tržaško učiteljstvo ohrani blagopokojniku še posebno drag spomin: kajti boj, ki ga je bil umrl predsednik »Učiteljskega društva«, Štipe Ferluga, za svoje stanovske pravice, je izvojeval pri zadnji instanci na Dunaju poslanec dr. Ivan Tavčar.«

— **Pri pogrebu dr. Ivana Tavčarja** je bilo poleg pov. UJU oficijelno zastopano tudi ljubljansko učiteljsko društvo.

— **Slika dr. Ivana Tavčarja** za šole in v okras vsaki domači hiši izda v najkrajšem času Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Opozorjamo na današnji inserat.

— **Poziv blaginikom okrajnih učiteljskih društev!** Ob priliki seje širjega sosveta so prejeli predsedniki (namestniki) okrajnih učiteljskih društev po 3—5 izvodov brošure »Unifikacija i reforma osnovne škole« od I. Radovanovića v razprodajo med člani. Ker moramo poravnati račun pri Poverjeništvu UJU v Splitu, pozivamo blaginike okrajnih učiteljskih društev, da takoj pošljejo denar od razprodanih izvodov »Glavnemu blaginištvu UJU v Ljubljani«, hkrati pa tudi nerazprodane izvide, da izroči poverjeništvu denar in nerazprodane izvide Pov. UJU v Splitu. Ne odlašajte!

— **Uposobljenostni izpiti za obče ljudske in meščanske šole** pred državno izpraševalno komisijo v Mariboru (na državnem moškem učiteljskem) se prične dne 23. aprila 1923. Pravilno opremljene prošnje za pripust naj se predlože po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najkasneje do 16. aprila v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil prepričan, se bo pravočasno obvestil: posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — M. Pirc, predsednik.

— **Nova šola za gluhozono deco.** Poslej so gluhozono deco iz Bosne in Hercegovine pošiljali v zavod za gluhozono v Zagrebu. Ministrstvo za socialno politiko je sedaj ustreglo prošnji sarajevske zaščite dece, da se v Reljevu ustanovi zavod za gluhozono deco. Pokrajinska uprava za Bosno in Hercegovino je glede ustanovitve zavoda že ukrenila vse potrebno ter v ta namen imenovala dve kvalificirani učiteljici.

— **Tovariši — lovci!** Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani potrebuje v svrhu svojega obrata razne ustreljene ptice in živali, ki bi bile primerne za gačenje. V ta namen se naprošajo vsi tovariši-lovci, naj nam o prilikah pošiljajo take eksemplare. **Stroške in poštnino po-**

peresa. Rekli boste, da sem separatist in »lokalpatrijot«. Nisem! Mislim pa, da ta pretovitev oziroma spojitve ni tako potrebna, kot smo si to sugerirali. Med nami in našimi južnimi brati je razlika v jeziku mnogo manjša kot n. pr. med severnim in južnim Italijanom ali belgijskim in Francozom z Riviére. In če tam ne pride nikomur na misel, da bi tu zblíževal in prepačal, če tam ni potrebno, kako da bi bilo pri nas? Če se nečemo pravdati za oslovo senco, moramo priznati, da jezik oziroma razlika v dialektih njegovih nikakor ne vpliva na politiko, ne na narodno gospodarstvo, ne na umetnost, sploh nikakor na strukturo njegovega mentaliteta. Učili se bomo srbohrvaščine vsi radi, tisočkrat rajši, kot smo se nemščine, ampak naj nam puste, kar nam je bilo sveto tako dolgo, naš materni jezik! In pa še eno: Popolnoma nič ne dvomim, da je popolnoma nemogoče izvati živ jezik, pa bilo z ognjem in mečem ali z naredbo ali s sistemom, ne dames, ne v sto letih, sploh ne — hoté. In povrh še jezik, ki je bil cepljen komaj predvečernim ki je svoje najlepše cvetove odprl šele s nočmi... Moji nasprotniki pra-

vnemo. Na delo tedaj; procvit naših gospodarskih podjetij je korist celotne naše organizacije, ker se čisti dobiček od njih uporabljajo izključno za organizacijo in narodno-kulturne namene!

— **ko Ljubljanski člani Slovenske Šolske Matice** se naprošajo, da pridejo po knjige v »Učiteljsko tiskarno« ali pa jih prejmejo skupno potom šolskih vodstev. — Poverjenik.

† **Umrli je dne 22. svečana t. l. v Gotenica** na Kočevskem tamošnji šolski voditelj gosp. **Ivan Poznik**. — Rojen je bil l. 1861. na Mlaki na Kočevskem. Obiskal je osnovno šolo v Stari cerkvi, gimnazijo v Kočevju in učiteljske v Ljubljani. — Zrelostni izpit je napravil l. 1881, usposobljenostni pa l. 1883 v Ljubljani. — Služboval je potem na osnovnih šolah na Kočevskem in sicer: »V Polomu, v Dragi, v Grčaricah, zopet v Polomu, v Ovcijaku, v Lienovdu in končno v Gotenica, kjer je dan pred smrtjo še poučeval. Prihodnji dan, četrtek, bi imel še ponavljalno šolo, a ni mogel več iz postelje. Prijazno ga vpraša soproga: »Li boš mogel danes v šolo?« »Ne, draga moja, ne! Bom šel v večni raj, — bom danes umrl. — Skrbj za otroke!« — To so bile zadnje njegove besede. — Vsa prestrašena skoči po župnika. Kmalu po njegovem prihodu izdihne blago dušo. Ni si privoščil počitka do zadnje ure. — Kdor je poznal tovariša Poznika, posebno pa njegovi šolci, s katerimi je še v l. 1921 praznoval 40 letnico službovanja, ga bodo vedno imeli v dobrem spominu. — Zapustil je ženo in nepreskrbljene otroke. — Naj mu bo zemljica lahka!

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— **Po poročilih iz Koroške** so koroški Slovenci zelo nezadovoljni in razočarani nad rezultati beogradske konferenice. Koroški Slovenci so pričakovali, da se doseže na tej konferenci tudi glavni sporazum v tej smeri, da se popolnoma in definitivno uredi nacionalno vprašanje koroških Slovencev v Avstriji. Koroški Slovenci so se nadejali, da bo beogradska vlada končno pritisnila na Avstrijo, da začne izvrševati v mirovni pogodbi jasno začrtane določbe o narodnih manjšinah. Kot temeljne točke sporazuma so postavili koroški Slovenci: otvoritev narodnih slovenskih šol povratek izgnanih slovenskih učiteljev, pravico ustanavljanja slovenskih narodnih društev in drugih gospodarskih organizacij in garancije za popolno politično in kulturno svobodo. Obveznosti, ki jih je Avstrija prevzela v mirovni pogodbi, absolutno še do danes niso izpolnjene. Koroški Slovenci so veliko pričakovali od potovanja avstrijskega zveznega kancelarja v Beograd, a sedaj je jasno, da so v svojih zahtevah doživeli popolno razočaranje. Glavno krivdo v tem oziru pripisujejo površni osti naše diplomatsko-informativne družbe, ker se nista niti dunajsko poslanstvo niti konzulat v Celovcu zadostno zanimala za položaj koroških Slovencev.

— **Italijanska šola v Solkanu.** Kakor poroča »Edinost«, se delajo priprave za otvoritev italijanske šole v Solkanu pri Gorici. V Italiji, kjer bi bile šole mnogo bolj potrebne najbrže ne odpirajo s tako vnemo novih šol.

— **Kaj so zahtevali koroški Slovenci in kako jih je vlada upoštevala!?** Pred bogatim našo vlado z Nemci in avstrijskim državnim kanclerjem je slovenski

viho, da se bo zgodilo vseeno, da se mora... Če se bo zgodilo, naj se v božjem imenu... Imam pa zadoščenje, da tega ne bom nikdar doživel... In še drugo zadoščenje, še čisteše, ker je egoistično, da namreč ne dožive tega tudi ne moji nasprotniki...

Če smo se s fonetičnim pravopisom približali, smo storili vse, kar smo smeli. Gospoda — jezik, ki je bil našim pradedom edina svetinja ki jim je ni mogel streti ne Hun, ne Madžar, ne Turak, ne Rim, ne Habsburžan — 1000 let nihče —, ta jezik ne sme umreti! Jezik, ki je edini dojel naše očete in matere, da niso žalostno propali v najhuših časih, — ta jezik je zaslužil lepšo in častnejšo usodo, kot pa da ga zdaj mi svobodni sinovi sami obsodimo med adakta v slovstv. zgod. arhiv... Ta jezik ne sme umreti... In pa — bodite mirni... Jezik, ki je še tako mlad in močan da nam je šele v današnji generaciji pognal Cankarja in Župančiča, ta jezik bo živel. Večno! Da pa bo živel slavno in da bo rasel in se razcvital — to bodi naša skrb in naše veselje in naš ponos in naše — delo!

Ernest Tiran.

narod na Koroškem stavljal na našo vlado v glasilu »Koroški Slovenec« sledeče zahteve: »Hočemo slovenske šole« — piše »Koroški Slovenec« — »in slovenske učitelje! Imamo učitelje, a so pregnani in jim je povratek nemogoč. Hočemo svobodo pri ustanavljanju gospodarskih naprav in organizacij! Naše zadrage naj poslujejo neovirano in svobodno. Hočemo svobodo za naša kulturna društva! Dovolijo naj se tečaji, igre, narodne prireditve. Hočemo slovenskega jezika zmožne uradnike, predvsem nepristranske sodnike! Hočemo zaščito od orožništva proti napadom od raznih nam nasprotnih plačanih elementov! Mi plačujemo davke in prisilna posojila, mi hočemo tudi narodno in kulturno svobodo pravico in enakopravnost z drugimi državljani republike Avstrije. Ne prosimo, zahtevamo to ne samo na podlagi raznih pogodb, ampak po pravicah človečanstva! Brez rešitve našega vprašanja bo jasen sporazum med Jugoslavijo in republiko Avstrijo nemogoč.«

Učiteljski pravnik.

— **Š Učiteljem, bivšim vojakom.** ki so im po naredbi Urad. lista štev. 110 od 24. oktobra 1922 priznana vsa leta, ki so jih izgubili radi vojne, tudi v povšice je potreba vložiti vloge za pripoznanje let in z navedbo potrebnih podatkov.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Arsène Lupin, gentelman — vlomilec** Maurice Leblanc. Poslovenil **Vladimir Levstik.** Založila knjigarna Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 40 Din. Str. 229.

— **kpl. Morski razbojnik.** Spisal kapitan Frederick Marryat. Iz angleščine prevedel J. M. Založila knjigarna Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 36 Din. Str. 192.

— **kpl. Knjiga za Tebe.** Marguerite Burat-Provius, Poslovenil Alojz Gradnik. Cena elegantno vezani knjigi 32 Din. Izdala in založila knjigarna Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg v Ljubljani.

— **kpl. Prigode čebelnice Maje.** Roman za deco, Waldemar Bonsels. Poslovenil Vladimir Levstik. Cena elegantno vezani knjigi z osmimi slikami 40 Din. Izdala in založila knjigarna Ig. pl. Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. (O knjigi še izpregovorimo.)

Književnost in umetnost.

— **k Vanredni broj Glasnika ministrstva narodnega zdravlja. O tuberkulozi.** Sadržaj: Pravilnik o radu antituberkuloznih dispanzera; Dr. G. Bogič: Komparativna statistika tuberkuloze v Jugoslaviji i u nekim susednim zemljama; Dr. Vjek. Kušan. Pitanje tuberkuloze s medicinskog i socijalno-higijenskog gledišta; Dr. Drag. Popović: Upustva za sestre u dispanzeru; Dr. Kun: Izveštaj o osnivanju i radu škole za sestre pomoćnice u Zagrebu. Spisak antituberkuloznih dispanzera; Obrazac za mesečni izveštaj dispanzera. — **Izdaje Ministarstva Narodnog Zdravlja, Beograd.**

— **k Dve novi knjigi.** I. **Arsène Lupin, gentelman-vlomilec,** Mauric Leblanc. Poslovenil Vladimir Levstik. Ze ime prevajalca nam pove, da je v knjigi nekaj privlačnega, kar bo vzbujalo in vzdržalo čitalčovo napetost in vztrajnost pri čitanju. Levstik je znan že med nami po svojih prevodih in tudi originalih; njegov jezik je čist izklesan in bogat na besednem zakladu — samonikel. Njegovi prevodi se čitajo lahko in z užitkom. Predstoječa knjiga ima sledečo vsebino: Aretacija Arsena Lupina. — Arsén Lupin v zaporu. — Arsén Lupin pobegne. — Skrivnostni potnik. — Kraljičine orglje. — Srčna sedmica. — Blagajna gospe Imbertove. — Črni biser. — Herlock Holmes pride prepozno. II. **Morski razbojnik.** Spisal kapitan Frederick Marryat. Iz angleščine prevel J. M. Vsebina: V Biskajskem zalivu. (Med Španijo in Francijo). — Stari samec. — Vihar. — Luknja v ladji. — Stara devica. — Pomorski kadet. — Sleeper's Bay. — Napad. — Zajetje. — Na neščinem otoku. — Rešitev. — Poročnik. — Na suhem. — Srečanje. — Zmota. — Pri otokih Kaikos. — Sodba. — Knjige bodo zelo dobro služile našim ljudskim knjižnicam, ker bo ljudstvo sigurno zelo rado segalo po njih.

— **»Zvonček«**, februarjska številka ima sledečo vsebino: 1. Jos. Vandot: Polž. Pesem. 2. Ivo Trošt: Ratko Lipovec. Pripovedka izpod Krima. 3. Matija Pirc: Maribor. Opis s 3 podobami. 4. Fr. Ločnikar: Poslednji smehljaj. Pravljičica. 5. Kropa na Gorenjskem. Podoba. 6. Silv. Košutnik: Kaznovan ponos. Pripovedka. 7. Anica: Novica. Pesem. 8. Janko Leban: Neuslužni Ivo. Povest. 9. Ulva: Miklavž, Grdavič in Dušan. Pesem. 10. Nadin Nevenko: Stanko in muca. Pesem. 11. Anton Vogrinec: Angelica in škorček. Povest. 12. Desanka: Naša Alenčica. Pesem s podobo. 13. Pouk in zabava. 14. Kotiček gospoda Doropoljskega.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Na račun mesečne plače: Miroslav Repovž, učitelj na l. m. deški osnovni šoli 10 Din in Jakob Dimnik, nadučitelj 10 Din.

—g Darovi »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani. 7 % obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponi od meseca septembra 1922 dalje): Fran Grašič, učitelj in šolski voditelj v Iški vasi. 1 á 100 Din; (s kuponi od meseca marca 1923 dalje): Rudolf Horvat, učitelj v Ljubljani, 1 á 100 Din; skupaj 2 obveznici á 100 Din in prej izkazanih 81 obveznic á 100 Din = 8300 Din. Srčna hvala!

Naše narodno prosvetno delo.

ANKETA O NAŠEM NARODNO-PROSVETNEM DELU.

Nekaj misli o podeželskih šolskih odrh.

Šolski oder je most, po katerem se pride do srca staršev.

Vpliv na starše. Ko smo pred ieti priredili na naši šoli prvo igro s petjem, je pristopil po končani predstavi k meni že prileten mož, ki ga dotlej nisem mogel šteti med prijatelje šole in se mi je s solzami v očeh zahvaljeval. »Lepo je bilo,« je dejal. »Nikdar nisem verjel, da bi se otroci kaj takega naučili v šoli.« Drugi so mi zopet zatrjevali: »Rajši gledamo otroke na odrh, kakor pa odrasle igralce.« In res, kadar se kreta šolska mladina na odrh, je prostrana dvorana natlačena polna gledalcev.

Nagovori. Ker se roditeljski večeri niso obnesli, ima ob takih prilikah učitelj najlepšo priložnost, da navzočim staršem pred igro v pozdravnem govoru, ali pa pri zadnji točki programa izpregovori par besed.

Poročila listom. V zadnjih letih je na polju šolske dramatične umetnosti zaznamovati razveseljiv napredek. V vsaki številki našega vrlega »Učit. Tov. čitamo cele kolone poročil o dobro uspešnih igrh. Koliko je pa še krajev, kjer se z lepim uspehom igra po večkrat na leto, a se ne pošlje nobenega poročila v svet! Komaj, da se dogodek zabeleži v šolski kroniki.

Poset bližnjih tov. Poročila izostanejo, kjer jih prireditelji iz skromnosti ne sestavijo, tovariši sosednjih šol pa — bomo odkritosrčni — iz raznih vzrokov tudi ne. Saj je človek vesel, če sploh katera izmed njih zagleda v avditoriju!

Statistika o delovanju šolskih odrh. Da moremo dobiti kolikor mogoče natančen in zadovoljiv pregled o delovanju šolskih odrh, naj prireditelji vselej točno in kratko poročajo. Koncem leta pa naj »Učit. Tov.« priobči statistiko. Na ta način bi se dalo ugotoviti, v koliko smo od prejšnjih let napredovali ali pa — nazaj. Zajedno bi se pa tudi marsikatera večrazredna zganila, ker bi se le ustrašila — statistike.

Vzgojni pomen šolskih odrh. V dokaz velikega vzgojnega pomena, ki jih imajo mladinske igre, navedem tale resnični slučaj: Na naši šoli smo imeli tatiča Francka, pred katerim ni bila varna nobena stvarica. Vse se ga je prijelo. Ker je pa bil sicer brihtne glave, sem ga vsprejel v šolski ansambl. Imamo prvo vajo ... Glavnemu junaku v igri slabo prede. Ukradel je bil srebrno uro, zasacili so ga govori se o orožnikih in poboljševalnici. Nehote se ozrem na Francka — in kaj vidim? Fant ves v solzah! In resnično, resnično vam povem, od tistega časa ni bilo več pritožb, da bi bil kaj izmaknil. — S tem delom na tudi vzgojujemo narodno prosvetne delavce, ki bodo dovtetni za nadaljno izobraževanje in se ob izstopu iz šole ne bodo odtujili njej, temveč bodo iskali v njej pomoči za stremljenje po nadaljnem delovanju in duševnem razvedrilu. — Seveda pripada tej dobi drugo delo in višje zahteve, kar spada pod poseben naslov.

Slaba izbira iger. Velike težave in preglavice nastanejo pri izbiri iger, ker mora človek računati z razpoložljivo garderobo, odrom in tudi z — občinstvom. Kakor se je že v tem listu po pravici povdarjalo, imamo vse preveč palčkov, sneguljčic itd., dobrih iger iz realnega življenja pa primanjkuje.

Nagrade za spisovanje iger. Posebna knjižnica »Šolski oder«. Kaj ko bi naša organizacija razpisala nagrade za najboljše mladinske igre? Knjige bi šle hitro v denar, ker bi za vsako šolo moralo biti obvezno, da v slučaju uprizoritve naroči toliko izvodov, kolikor je vlog. Iz doneskov predstav se stroški brez težav pokrijejo. Izide naj tudi imenik primernih iger in navedba, kje jih dobiti.

Telovadnice in stalni šolski odrh. Glavni vzrok, da v mnogih krajih ne uprizarjajo iger je ta, da nimajo stalnega odrh. Ako bi bila pri vsaki šoli telovadnica, potem bi bila stvar lahka, ker bi se

dala uporabljati kot »gledališče« s stalnim odrom. Ta razlog naj merodajni faktorji uvažujejo pri načrtih novih šolskih stavb!

Šolski oder je v šoli! Radi »visoke politike«, ki na kmetih že vse intenzivnejše razburja in loči duhove nego v mestih, je potrebno, da postavimo svoj oder na nevtralna tla, ako hočemo doseči vsestransko svoj smoter. In tu pride ravno in edino le šola v poštev. Uveljavimo šolo kot splošen, javen in brez predsodkov vsem dostopen prosvetni faktor.

Proviziorni in prenesljivi šolski odrh. Kjer ni stalnih šolskih odrh, si moramo pač pomagati na ta način, da ga od slučaja do slučaja postavimo v šolski sobi. Veliko zaslug bi si pridobil tovariš, ki bi nam sestavil načrt praktičnega prenesnega odrh, ki bi se dal z lahkoto postaviti in razdreti in s katerim bi šli v polletni vročini tudi lahko pod kak kozolec.

—an.

Šolski odrh in pevski zbori.

—po Prevalje. (Za obmejno mladino). V po-
častitev rojstnega dne Nj. Veličanstva, naše kra-
je naročeno blago prepozno dospelo, se obdaritev
ni mogla vršiti, kakor je bilo to nameravano, že
9. januarja. Obdarovanih je bilo 22 otrok z obut-
vijo, 28 otrok pa s celo obleko. Navzočim redi-
teljem obdarovancev je šolski voditelj pojasnil,
da gre glavna zasluga, da je bilo toli lepo šte-
vilo otrok obdarovanih z obleko, g. okr. glavarju
dr. Koropcu, ki je dal odboru potrebna sred-
stva na razpolago, v drugi vrsti pa gre hvala
tudi prevajalski podružnici Kola jugosl. se-
ster, čigar članice so nele brezplačno šivale
obleke za dekleta, ampak pobirale tudi prispevke
za obdaritev. Če se vpošteva, da so Kolašice
v enake namene že nabirale za Miklavža ter na-
brale 1215 Din, smejo biti tudi na uspeh druge
zbirke, ki je vrgla 1003 Din, ponosne — kar sve-
doci, da ima prebivalstvo zmisel in umevanje
za dobro stvar. Starši oziroma reditelji obdarovan-
cev so vzradoščeni nad lepim darilom ter ne
morejo prehladiti dobrega blaga. V imenu ob-
darovancev se je šolski voditelj v primernih be-
sedah okrajnemu glavarju in Kolu jug. sester
zahvalil za lepe darove ter reditelje pozval, da
v znak hvalečnosti pomagajo tudi doma pri
vzgoji mladih junakov ter v mladini vzbujajo in
utrjujejo ljubezen do dela, ki nam edino jamči za
srečno bodočnost. — Za Miklavža oziroma za pro-
slavo 9. januarja (podporna akcija za revno dečo)
so darovali: Achatz 50 Din, veterinar Arko 30,
Bezjak 40, Braz 10, Brus 20, Bučič 20, Černe 5,
Čepin 25, Čibron 5, dr. Doljan 40, Dobnik 10,
Dimpol 10, Endkicher 10, osobje fin. kontrole
3,50, T. Filipovsky 50, Grafenauer 5, Jansekovič
st. 40, Jansekovič ml. 4, Jurec 12, Homter 15,
Hribernik (sedlar) 40, Hovnik 5, Kienzl 30, Knez
10, Koko! st. 10, Kokol ml. 5, dr. Koropec 20,
»Korotan« 200, Konzum (za Slovenijo) 100, Kon-
sum (I. delavski konsum, Fric Filipovsky,
Lahovnik (otroško obleko). — Vsem bla-
gim srcem, ki so s kakim darom prispevali naši
revni deci na pomoč, izreka šolsko vodstvo tem
potom najtoplejšo zahvalo. Živeli nasledniki! —
Šolsko vodstvo Prevalje, 30. januarja 1923.

—po Zibika (Šolski oder). Kako za-
nimanje vlada pri nas za šolske predsta-
ve je pokazala lanska prireditev šolske
mladine. Letos smo stali glede prireditve
pred neomagljivo oviro: kje vzeti za šol-
ski oder potrebni materiali? Tuka snjemu
učitelstvu ni preostajalo drugega nego
omisliti si nov šolski oder. Nekaj brun, lat
in koz se je dobilo pri dobrih sosedih, de-
ioma so preskrbeli vrli zibiški fantje, za
vse drugo je bilo treba seči globoko v
žep. Tako smo dobili letos nov šolski oder
S tem je bila izpolnjena želja zibiške od-
rastle mladine, ki bi se tudi rada tupa-
p pokazala na odrh. Za svojo osebo sem
mnenja, naj se tudi odrasla mladina pri-
tegne narodnemu delu. Res, da ima uči-
telj dovolj dela v šolski sobi, toda zakaj
ne bi žel, kar je sejal in zakaj naj bi od-
garnjal mladino po dovršeni šolski obvez-
nosti — v tuje roke! Sploh pa je po pode-
želskih župnijah, kjer ni drugih primernih
poslopj vsaka prireditev izven šole ne-
mogoča in je tedaj edinole učitelj poklican
premakniti narodno delo z mrtve točke.
— Letos je hotela prva nastopiti odras-
la mladina. Pripravili smo za nastop več
Devovih koroških narodnih pesmi (mešani
in moški zbori) ter igro »Krivoprisež-
nik«. Pa glej ga spaka! Okrajno glavar-
stvo dovoli predstavo odrasli mladini le
pod pogojem, ako io dovoli krajni šolski
svet. Ha! Ha! tedaj s polo v roki prosjačih
podpisov! Sicer je šlo vse po sreči, a da
mi krajni šolski svet lahko prepreči pred-
stavo, ki je namenjena edinole v korist in
napredek šole, mi pa le ne gre v glavo.
Ne samo, da taka naredba vsako narod-
no delo v šoli ovira ali celo popolnoma

onemogoči, lahko tudi človeka, ki je vta-
nil v oder svoj denar, pripravi v občutno
škodo, kajti jasno je, da s samimi prire-
ditvami šolarjev se oder v doglednem ča-
su ne more izplačati. Najprej veselilni
davek, potem pa kuratela krajnega šol-
skega sveta! Pa naj še kdo reče, da naša
oblast ne gre šoli na roko! — Naša orga-
nizacija naj ukrene, da se narodnim de-
lavcem v bodoče ne bodo metala polena
pod noge.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenistva UJU v Ljubljani.

+pov. Blagajnikom okrajnih učiteljskih
društev. Nekatera društva so še danes
na dolgu članarino za l. 1922. Prosim,
naj že vendar enkrat poravnajo, da nam
bo mogoče lanske račune urediti. Obe-
nem opozarjam tovariše blagajnike, da
je 1. marca zapadel prvi obrok članarine
za letošnje leto. Pošljite nam nabrano
članarino, da poravnamo svoje obvez-
nosti napram tiskarni.

Blagajništvo UJU.

+pov. Predsednike okrajnih učiteljskih
društev. Vljudo prosim, da nam ne-
mudoma poravnajo stroške za Radova-
novičevo brošuro, ki so jo prejeli ob pri-
liki seje širšega sosveta. Račun moramo
izdajatelju poravnati. Doslej je samo 5
društev storilo svojo dolžnost. Prosim,
da se še ostala odzovejo tekom prihod-
njega tedna. Neprodane izvide nam ta-
koj vrnite.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+§ Mariborsko učiteljsko društvo
zboruje v torek, dne 13. suške popoldne
ob 15. (3.) uri v risalnici deške meščanske
šole. — Na dnevnem redu je poleg obi-
čajnih točk predavanje »Risanje kot je-
zik« (ravnat. Humek). Ker je predavanje
1. točka dnevnega reda, pridite vsi točno
ob določeni uri, da ne boste predavatelja
motili.

+§ Ljubljansko učiteljsko društvo bo
zborovalo v sredo 14. marca 1923. ob 6.
uri zvečer na št. jakovski šoli s sledečim
dnevnim redom: 1. Ustanovitev okraj-
nega »Učiteljskega Ferijalnega Saveza«
v Ljubljani. 2. Določitev članarine za leto
1923. 3. Kako bi učiteljstvo prišlo do ce-
nejših življenjskih potrebščin. Referira ga.
tov. Waschtetova. 4. Zahteva po zbolj-
šanju učiteljskih dohodkov. 5. Slučajnosti.
Ker so na dnevnem redu zelo važne gos-
podarske zadeve, vabi k polnoštevilni
udeležbi. — Odbor.

+§ Kamniško učiteljsko društvo zbo-
ruje v četrtek, dne 15. marca 1923 ob
10. uri popoldne v šolskem poslopju v
Radomljah s sledečim dnevnim redom:
1. Poročila funkcionarjev. 2. Ustanovi-
tev učiteljske podružnice »Ferijskega
Saveza«. 3. Protestantovska doba in nje-
no šolstvo v Sloveniji, predava tov. Ciril
Petrovec. 4. Slučajnosti. Zaradi kosila se
je zglasiti vsaj dva dni pred zborovanjem
tov. nadučitelju Krištofu v Radomljah.

+§ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA
KOZJANSKI OKRAJ zboruje dne 22.
marca 1923 ob 10. uri v Kozjem. Vzpo-
red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Črte o biv-
ših kulturnih delavcih v kozjanskem
okraju. Poroča tov. F. Šešinc. 4. Poročilo
tainika. 5. Poročilo blagajničarke. 6. Vo-
litev delegatov za pokrajinsko skupščino
UJU pover. Ljubljana. 8. Določitev čla-
narine za leto 1923. in pobiranje iste. 9.
Slučajnosti. — Udeležba obvezna! Od-
sotnost je opravičiti. — Odbor.

+ OBČNI ZBOR LJUBLJANSKEGA UČI-
TELJSKEGA DRUŠTVA se je vršil v soboto, 10.
februaria 1923 ob 6. uri v šolskih prostorih na
št. jakovski šoli ob razmeroma številni udeležbi.
V glavnem podajam kratek pregled poteka zbo-
rovanja. Po končanih formalnostih je predsednik
na kratko podal smernice, katere si je začrtal
novizvoljeni odbor pred enim letom. Jasno in
odločno je stopal odbor po poti, ki vodi do konč-
nega cilja in do jasnega, samostojnega udejstvo-
vanja na pedagoškem in stanovskem polju.

Tov. tajnik je nato na kratko podal pre-
gled društvenega delovanja v preteklem letu. Gos-
podarski boj, ki je nastopil dedščino svetovne
vojne, divja z največjo vehemenco po vsej kul-
turni Evropi. Ta boj se zrcali tudi v naši preljud-
bni domovini in je našel odsev tudi v društvu
samem. Tudi učitelj, ako ravno vedno idealist, si
skuša olajšati zadnje trenutke mučepolnega živ-
ljenja, katerega je položil kot dar na žrtvenik do-
movine za dobrobit in procvit naroda. V tem
pravcu se je tudi udeleževalo društveno delova-
nje. Društvo šteje (195 članov) 180 članov, ki se
popolnoma jasno zavedajo vseh obveznosti na-
pram organizaciji ter vedo, da v tej dobi razred-
nih bojev poidelec ne igra skoro nikake važne
vloge, ampak organizacija je oni faktor, ki odlo-
čuje. Med nami pa je tudi še nekoliko tovarišev
in tovarišic, ki motre današnje razmere in boje,
lepo ob strani stoječ ter čakajo, kaj bode prinesla
prihodnost in kie se jim bode nudilo več osebnih
koristi. Društvo je zborovalo v preteklem letu
9krat in imelo 16 odborovih sej. Zborovanja so
bila razmeroma slabo obiskana, kar priča jasno

o pomanjstvu stanovske zavednosti. Vzroki tega
so različni, a glavni vzrok tiči ravno v slabem
gnotnem položaju, v katerem se nahaja vse dr-
žavno uradništvo. Pa bodisi, da so vzroki sub-
jektivni ali objektivni, gnotni ali psihološki, eno
je gotovo: Z abstinenco ne pridemo nikamor,
ostanemo na mrtvi točki, a duh časa bode hitel
preko nas in naših misli. Končno bomo prišli
do bridkega spoznanja, da smo veliko, veliko za-
mudili. Zato mora učitelj tudi nekoliko prostega
časa posvetiti stanovskemu delu in lastni samo-
izobrazbi, da hiti z duhom časa naprej. Poleg
važnih stanovskih vprašanj, tikajočih se vsega
drž. uradništva, je pretresalo učiteljstvo tudi raz-
lična gospodarska vprašanja, ki so postala pere-
ča in aktualna: zadeva novega šolskega poslopja,
stanarina in ogrev, organizacija F. S. itd. Z raz-
ličnimi predavanji znanstvene, poučne in stro-
kovne vsebine pa je skušalo društvo vsaj za
nekoliko trenutkov učiteljsko odvrniti od more-
čih skrbí vsakdanjega življenja. V teh resnih ča-
sah, ko se zbirajo na obzorju zopet temni oblaki
z izrednimi dogodki, nas mora nova doba najti
pripravljene in strnjene v enotni falangi. Varo
zatočišče proti vsem sovražnikom bomo našli
samo v enotni organizaciji, katere naloga je, pri-
boriti učitelstvu ono materialno in družabno sta-
lišče, ki mu pripada z ozirom na važno misijo,
katero vrši med narodom. Ramo ob rami stopaj-
mo s stanovskimi tovarišicami v kulturno delo-
vanje in udejstvovanje z razvitim praporom, na
katerem stoje besede: Bratstvo, enakost, svobo-
da v enotni stanovski organizaciji.

Iz blagajnikovega poročila posnemamo, da
nekateri člani še niso poravnali vse članarine, a
je društvo kljub temu poravnalo vse obveznosti
napram UJU in izkazuje še znaten prebitke.

Vsi odseki so delovali razmeroma dobro, kot
so to pripuščale razmere in delokrog posameznih
odsekov. Vsi so v glavnem podpirali glavni od-
bor pri izvrševanju dolžnosti, nudeč smernice za
prihodnost.

Volitve so se izvršile z vzklikom. Funkcio-
narji posameznih odsekov so svoje funkcije obdr-
žali, le glavni odbor se je konstituiral sledeče:
Malnarč Ivan, predsednik; Waschte Ilka, pod-
predsednica; Lenarčič Janko, tajnik; Škrinjkar
Alojzij, blagajnik; odborniki: Horvat Rudolf, Se-
me Anton, Plesničar Pavel, Legat Stanko in Li-
kozar Anica.

Po končanih volitvah je predsednik zaklju-
čil dobro obiskani občni zbor želeč, da bi dru-
štvo procvitalo in se polagoma razvilo do popol-
nosti. — J. L.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu D. H.—J.: Članek prihodnjč. Pozdravi
—lu R. K. v R.: Hvala za Vaša poro-
čila, ki jih objavimo sigurno v prihodnji
številki. Za danes je žal prepozno došlo,
ker je bil list že gotov.

Gdč. Marija Zalar: Pismo na Vas je
bilo odposlano še na star službeni naslov,
upamo pa, da ste v redu prejeli. »Učit.
Tov.« se Vam pošilja že na novi naslov.
Če lista ne prejimate, reklamirajte po-
novno pri upravi.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.
Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.
Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Naročite! Cena nizka!

SLIKE ZA ŠOLO IN DOM!

Šolska vodstva in učiteljske zборе
opozarjamo, da ima

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

v zalogi velike slike (62×48) naših mož,
ki so posebno priporočljive kot učilo za
šole, okras za hodnike, čitalnice in sobe
ljudskih knjižnic, a služijo kot okras tudi
vsaki hiši, ker so umetniško delo akad.
slikarja A. Koželja.

PRAVKAR SO IZŠLE SLIKE:

Josip Jurčič, Portretna slika 5 Din
Anton Aškerc, Portretna slika 5 Din
Primož Trubar, Portretna slika 5 Din
DR. IVAN TAVČAR, Portr. slika 5 Din

V zalogi so:

Josip Stritar, Portretna slika 5 Din
Valentin Vodnik, Portr. slika 5 Din
A. M. Slomšek, Portr. slika 5 Din
Simon Gregorčič, Portr. slika 5 Din
Fran Prešeren, Portr. slika 5 Din
Fran Levstik, Portr. slika 5 Din

Ta zbirka je najlepši in najcenejši
okras in učilo za vsako šolo, dvorano in
stanovanje.

Naročila sprejema:

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE
v Ljubljani, Francišanska ulica 6.

Štev. 118/II.

RAZPIS SLUŽBE ŠOLSKEGA VODI- TELJA.

V zmislu odloka višjega šolskega
sveta z dne 16. novembra 1922, št. 15.140,
se razpisuje na enorazrednici pri Sv. An-
tonu pri Pohorju služba šolskega vodite-
lja v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se
predložijo predpisanim službenim potom
najkasneje do

dne 4. aprila 1923

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet marenberški
v Slovenjgradcu, dne 1. marca 1923.